

İLKÖĞRETİM 4-5. SINIF FEN VE TEKNOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Teachers' Opinions about the Assessment and Evaluation Methods Employed in Elementary 4-5th grades School Science and Technology Teaching Programs

Nurhan ÖZTÜRK¹
H. Gamze YALVAÇ HASTÜRK²
Ramazan DEMİR³

Özet

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim 4 ve 5. sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersinde kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin görüşlerini almaktır. Çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Kocaeli İli Merkez İlçesi'nde bulunan üç ilköğretim okulunda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Veriler, 26 sınıf öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Nitel boyutlu veriler betimsel analize tabi tutularak belirli kategoriler altında sayısallaştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, öğretmenlerin ilköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programını benimsedikleri, ancak programı yeterince tanımamaları nedeniyle uygulamada bazı problemler yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonunda sınıf öğretmenleri yaşadıkları sorunlara ilişkin sınıf mevcudunun azaltılması, yeterli kaynağın (kitap, internet vb.) sağlanması ve hizmet içi eğitimin verilmesi şeklinde önerilerde bulunmuşlardır. **Anahtar kelimeler:** Fen ve teknoloji dersi öğretim programı, sınıf öğretmenleri, ölçme ve değerlendirme

Abstract

The purpose of this study is to elicit the 4 and 5th of primary school teachers' opinions about alternative assessment methods used in science and technology lessons. The present study employs qualitative research method. The sampling of the study consists of the teachers working in three elementary schools in Kocaeli central district selected among the universe through purposeful sampling method. The data were collected through semistructured interviews conducted with 26 classroom teachers where open-ended questions were used. Qualitative data were subjected to descriptive analysis and then classified under some certain categories. When the results

Bu çalışma Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Arş.Gör. Sinop Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, email: nurhanozturk41@gmail.com

² Öğr.Gör. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, email: gamzeyalvac@gmail.com

³ Fen ve Teknoloji Öğretmeni, Özel Diltaş İ.Ö.O., email: ramazandemir70@hotmail.com

of the study were examined, it was seen that the science and technology teachers adopted the teaching program but some problems emerged in the implementation of the program as they were not familiar enough with the program. In the end, teachers have been suggested for solutions these problems to reduce class size, adequate resources and provide in-service training.

Key words: Science and technology course teaching program, classroom teachers, assessment and evaluation.

GİRİŞ

Günümüzde bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler, program geliştirme çalışmalarının sürekli olmasını ve bu alanla ilgili araştırma ve geliştirme çalışmalarının aralıksız yapılmasını gerekli kılmaktadır. Bu gereksinimin yanında programların geliştirilmesi sürecinde dikkate alınması gereken birkaç unsur daha bulunmaktadır. Bunlardan biri, bilimdeki yenilikler ve eğitim alanındaki yönelimler olup bu unsurun fen alanında öğretim programları geliştirilirken dikkate alındığı bilinmektedir (Ayas, 1995; Ornstein ve Hunkins, 1993; Wiles ve Bondi, 1989).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca, ilköğretim fen bilgisi dersi öğretim programı yenilenerek, ilköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programı adı altında uygulamaya konulmuştur. Öğrencinin merkeze alındığı ve aktif kılındığı yeni yöntemle ezberden uzak, öğrencinin deneyimi, bakış açısı, duygu, düşünce ve inançlarının dikkate alındığı bütüncül bir eğitim anlayışı hedeflenmiştir. Programın temel aldığı “Yapılandırmacı yaklaşımda” öğretmen, artık bilgiyi olduğu gibi öğrenciye aktaran değil, öğrenene yol gösteren, ona rehber olan kişi konumundadır (MEB, 2005). Hazırlanan son programda, öğrencilerin bireysel farklılıkları temel alınmış ve program bazı değişiklikleri barındırmaktadır. Bu değişikliklerden en önemlisi ölçme ve değerlendirme alanında görülmektedir (Güven, 2008; Kutlu, 2005). Alternatif ölçme-değerlendirme yaklaşımları ile öğrencileri öğrenme ortamında desteklemek ve sahip oldukları yetenekleri yazılı, sözlü ve eylemsel olarak ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır (Çepni, 2007). Bu amaçla özellikle kavram haritaları, performans ve proje ödevleri, portfolyo, öz değerlendirme, akran değerlendirme, kontrol listeleri gibi, öğrencilerin öğrenme ortamında sahip oldukları performanslarının uzun süreli takibine dayalı ölçme-değerlendirme yaklaşımlarının kullanılması önerilmektedir (Akbayır, Baki, Baysal, Çepni ve Öztürk, 2006; Ayas, 2005; MEB, 2004). Aynı zamanda bu yaklaşımların, öğrencilerin öğrenme güçlüklerini belirleme, öğrenme düzeylerini sürekli olarak değerlendirme ve daha iyi öğrenmelerini sağlayacak iyileştirmeleri yapma gibi amaçları da taşıdığı bilinmektedir (Akbayır vd., 2006). Belirtilen bu amaçların gerçekleşmesi alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının öğretmenler tarafından benimsenmesine ve etkili bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Ancak uzun yıllara dayanan geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının uygulayıcıları olan öğretmenlerin mevcut anlayışlarını değiştirmek oldukça güç olarak nitelendirilmektedir (Lock ve Munby, 2000). Bu nedenle, yeni

öğretim programlarının ve ona bağlı yeni ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının uygulamada benimsenmesine ve kullanılmasına yönelik bir uyum sürecinden geçilmesi gerekmektedir (Crawley ve Salyer, 1995; Schremer, 1991; White, 1997). Literatür incelendiğinde, araştırmaların büyük bölümü öğretmenlerin her ne kadar yeni ölçme-değerlendirme yöntemlerinin kullanılabilirliğini kabul etseler de uygulamada bazı sorunlar yaşadıklarını ve pratikte geleneksel yaklaşımın etkisi altında olduklarını ortaya koymaktadır (Aydın, 2005; Erdal, 2007; Çalık, 2007; Çakır ve Çimer, 2007; Gömleksiz ve Bulut, 2007; Orbeyi, 2007; Sağlam Arslan, Avcı ve İyibil, 2008; TTKB, 2007). Türkiye’de ve Dünya’da yapılan çalışmalar incelendiğinde de öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme teknikleri ile ilgili yetersizlikleri olduğu ve Hizmet İçi Eğitim’e (HİE) ihtiyaç duydukları çeşitli çalışmalarla desteklenmektedir (Ercan ve Altun 2005; Hambleton ve Murphy, 1992; Kutlu, 2005; Neukom, 2000; Şekel 2007; Şenel Çoruhlu, Er Nas ve Çepni, 2008). Öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar arasında sınıfların kalabalık olması, ders saatinin yetersiz olması, araç gereç eksikliği gibi sorunlar bulunmaktadır (Anıl ve Acar, 2008; Kartallıoğlu, 2005; Korkmaz, 2006; TTKB, 2007).

Yapılan bu çalışmada öğretmenlerin HİE alma durumları, alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusunda olumlu ve olumsuz görüşleri ile bu yöntemlerin sınıflarda uygulanmasında yaşanan sorunlar ve sorunların kaynağını ortaya koymak bakımından büyük önem taşımaktadır. İlköğretim 4. ve 5.sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile bu sorunlara çözüm getirileceği ve öğretim programının daha etkin kullanılacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersinde kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin görüşlerini almaktır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Sınıf öğretmenlerinin kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri nelerdir?
- 2) Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin öğretmen ve öğrenci açısından olumlu yönlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3) Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin öğretmen ve öğrenci açısından olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4) Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanırken yaşadıkları sorunlara buldukları çözüm önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma metodolojisinin desenlerinden biri olan, bir ya da birkaç özel durumu derinlemesine inceleyerek analiz edilmesini

sağlayan durum çalışması (case study) yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan ve durumları çok yönlü, sistemli ve derinlemesine inceleyen görgül bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde nitel araştırmaların amaçlı örneklem seçme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Çalışma, Kocaeli ilinde 2010-2011 eğitim öğretim yılında bu yolla seçilen üç farklı ilköğretim okulunda görev yapan 26 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %53,84'ü (14) bayan, %46,15'i (12) erkeklerden oluşmaktadır. HİE alma durumlarına göre %69,23'ü (18) HİE aldıklarını ve %30,76'sı (8) ise almadıklarını belirtmişlerdir. Sınıf mevcudu bakımından ise, öğretmenlerin %53,84'ünün (14) 24-30 kişilik; % 46, 15'inin (12) ise 30 ve üzerinde kişi sayısının bulunduğu sınıflara sahip olduğu ifade edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanmasında, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler, sınıf öğretmenlerine açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu uygulanarak toplanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular araştırmacılar tarafından hazırlandıktan sonra, kapsam geçerliliğini test etmek amacıyla 3 fen ve teknoloji öğretmeni, 1 program geliştirme uzmanı tarafından incelenmiştir. Alınan görüşler doğrultusunda görüşme formu yeniden düzenlenmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen nitel boyutlu veriler betimsel analize tabi tutularak belirli kategoriler altında sayısallaştırılmıştır. Betimsel çözümlemede elde edilen veriler daha önceden alt problemlere göre belirlenen temalara göre yorumlanmıştır. Bu çözümlemede, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmaya katılan öğretmenler Ö1,Ö2,...Ö26 şeklinde kodlarla isimlendirilmiştir.

Çalışma sonunda elde edilen verilerin analizinde şu adımlar izlenmiştir:

Sınıf öğretmenleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme sonrasında öğretmenlerden alınan görüşler araştırmacılar tarafından çözümlenmiş ve her bir satıra numara verilerek görüşme dökümü formu oluşturulmuştur. Nitel veriler yüzdelere indirgenirken ve sözcük sıklığını hesaplanırken sık tekrarlanan cümleler ve sözcükler saptanmıştır.

Araştırmada güvenilirliğin test edilmesi için verilerin farklı araştırmacılar tarafından farklı zamanlarda analizi yapılmış ve karşılaştırma yapılarak aralarındaki benzerlik ilişkileri hesaplanmıştır. Bu şekilde yapılan veri analizinin güvenilirliği; (Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x

100 formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenirlik % 82 olarak bulunmuştur.

Araştırmacılar tarafından yapılan analizler karşılaştırıldığında alt problemler doğrultusunda dört tema belirlenmiş ve araştırmanın bulguları da bu dört temaya göre verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin derslerinde hangi alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullandıkları, kullanılan yöntemlerin öğretmen ve öğrenci için olumlu ve olumsuz yanları ile yaşanan sorun ve çözümlerle ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Sınıf Öğretmenlerinin Kullandıkları Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ders süresince sınıflarında kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin sayısal değerleri Tablo 1.'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerinin Kullandıkları Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri

Ölçme ve değerlendirme teknikleri	f	%
Çoktan seçmeli testler	26	100
Tamamlama(boşluk doldurma)	26	100
Eşleştirme	25	96,15
Kısa cevaplı yazılı yoklama	20	76,92
Doğru yanlış soruları	24	92,30
Performans değerlendirme	23	88,46
Ürün seçki dosyası(portfolyo)	21	80,76
Soru cevap	21	80,76
Kendi kendini değerlendirme	19	73,07
Proje	18	69,23
Drama	16	61,53
Grup ve akran değerlendirme	16	61,53
Kavram haritaları	15	57,69
Kelime ilişkilendirme	15	57,69
Gösteri	13	50,00
Yazılı raporlar	11	42,30
Poster	10	38,46
Görüşme	9	34,61
Tanılayıcı dallanmış ağaç	6	23,07
Uzun cevaplı yazılı yoklama	5	19,23
Yapılandırılmış Grid	4	15,38

Tablo 1’de çalışmaya katılan öğretmenlerin tamamının çoktan seçmeli testleri ve tamamlama (boşluk doldurma) tekniklerini kullandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin %96,15’i eşleştirme, %92,30’u doğru yanlış sorularını, %88,46’sı performans değerlendirme ve 80,76’sı da portfolyo ile soru-cevap tekniğini kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca görüşme yapılan öğretmenlerin uzun cevaplı yazılı yoklama, yapılandırılmış grid, görüşme, tanılayıcı dallanmış ağaç, yazılı raporlar ve poster tekniklerini kullanım oranlarının daha düşük olduğu görülmektedir.

Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçe ve Değerlendirme Yöntemlerinin Öğretmen ve Öğrenci Açısından Olumlu-Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşlerini İçeren Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanırken kendi açılarından ve öğrencileri açısından ortaya koydukları görüşler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. *Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yöntemlerinin Öğretmen ve Öğrenci Açısından Olumlu Yönlerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı*

Öğretmen için olumlu yönleri	f	%
Sürekli değerlendirme.	22	84,61
Öğrenciyi çok yönlü tanıma.	14	53,84
Gözlem yapma.	4	15,38
Aktif öğrenme.	3	11,53
Daha objektiftir.	2	7,69
Öğrenci için olumlu yönleri	f	%
Kendini ve akranlarını değerlendirir.	21	80,76
Araştırmaya sevk eder.	16	61,53
Güveni artırır.	9	34,61
Bireysel farklılık ön planda tutulur.	8	30,76
Derse katılım daha fazla olmaktadır.	7	26,92
Eğlenerek öğrenir.	6	23,07

Tablo 2’ de öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğretmen ve öğrenci için olumlu yönlerine ilişkin görüşleri görülmektedir. Öğretmenlerin, %84,61’i sürekli değerlendirme fırsatı bulduklarını ve %53,84’ü ise öğrenciyi çok yönlü tanıma fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Öğrenci açısından ise, öğretmenlerin 80,76’sı öğrencilerin kendini ve akranlarını değerlendirebildiklerini, %61,53’ünün öğrenciyi araştırmaya sevk ettiğini ve %34,61’inin ise öğrencilerin kendilerini değerlendirme içinde bulduklarını ve kendilerine güvenlerinin arttığını ifade etmişlerdir. Örnek bir öğretmen ifadesi şu şekildedir:

“Sınıfta kullandığım ölçme ve değerlendirme teknikleri dersi sürekli canlı tutmamı sağlar. Öğrenciler derse daha aktif olarak katılırlar ve ders sonunda kendilerini ve akranlarını değerlendirme fırsatı bulurlar.”(Ö11)

Sınıf öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kendileri ve öğrenciler açısından olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri Tablo 3.’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerinin Öğretmen ve Öğrenci Açısından Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Öğretmen için olumsuz yönleri	f	%
Ders saatinin yetersiz olması.	20	76,92
Etkinliği velilerin yapması.	19	73,07
Sınıfların kalabalık olması.	14	53,84
Öğretmenin yükünün artması.	12	46,15
Yeterli bilgiye sahip olmama	12	46,15
Araç-gereç sıkıntısı.	8	30,76
Öğrenci için olumsuz yönleri	f	%
Olumsuzluğun olmaması	11	42,30
Akran değerlendirmede yanıltıcı olma	9	34,61
Ders araç-gereçlerini untabilmeleri.	8	30,76
İnternet çıktısını alma	6	23,07
Kaynak yetersizliği	5	19,23

Tablo 3’te görüldüğü gibi, öğretmenlerin %76,92’si alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanırken ders saatinin yetersiz olduğunu, %73,07’sinin proje ve performans görevlerini öğrencilerden çok ailelerinin yapmasını ve %53,84’ünün ise sınıf mevcudunun kalabalık olmasını olumsuzluk olarak ifade ettikleri belirlenmiştir. Öğrenci açısından bakıldığında ise, öğretmenlerin, %42,30’unun alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanımının olumsuz bir yönünün olmadığını ve %34,61’i ise öğrencilerin kendilerini ve akranlarını değerlendirirken yanıltıcı davranabildiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin kendi ifadeleri şöyledir;

“Konular çok fazla olduğu için gerektiği gibi pekiştirmede zorlanıyorum, ders saati az, sınıflar kalabalık. Tam olarak teknikleri uygulayamadığım ve konuları yoğun olarak vermek zorunda kaldığım için öğrenciler konuları çabuk untabiliyor.”(Ö16)

“Öğrencilere proje ve performans görevi veriyorum ancak araç-gereç eksikliği yüzünden amacına ulaşamıyor, kimi öğrenciler de hazır internet çıktısı alıp getiriyorlar bu da öğrenciyi değerlendirmemi zorlaştırıyor.”(Ö13)

Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerini Kullanırken Yaşadıkları Sorunlara Buldukları Çözüm Önerilerine Yönelik Görüşlerini İçeren Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin kullandıkları ölçme ve değerlendirme tekniklerini sınıflarında kullanırken yaşadıkları sorunlara karşılık görüş bildirdikleri çözüm önerileri Tablo 4.'de yer almaktadır.

Tablo 4. *Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerini Kullanırken Yaşadıkları Sorunlara Buldukları Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı*

Yaşanan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri	f	%
Sınıf mevcudu	20	76,92
Ders saati	23	88,46
Yeterli kaynak	16	61,53
Hizmet içi eğitim	14	53,84

Tablo 4'e göre, sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanırken gördükleri olumsuzluklara çözüm önerisi olarak, %88,46'sının ders saatinin azaltılması, %76,92'sinin sınıf mevcudunun azaltılması ve %61,53'ünün ise yeterli kaynağın(kitap, internet, kağıt, makas vb.) sağlanması ve %53,84'ünün hizmet içi eğitim almak istemeleri yönünde öneri getirdikleri belirlenmiştir.

Örnek öğretmen görüşleri şu şekildedir;

"Ölçme ve değerlendirme tekniklerinin bazılarını dersimde uygulayamıyorum ve bu konuda kurs almak istiyorum."(Ö12)

"Zaman bakımında sıkıntı yaşıyorum, ders saati yetersiz geliyor ve tekniklerin çoğunu kullanamıyorum."(Ö22)

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu araştırmada ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin 2005 fen ve teknoloji dersi öğretim programının yürürlüğe girmesiyle kullanılmaya başlanan alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinde olumlu gördükleri yönler, yaşadıkları sorunlar ve sorunlara getirdikleri çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini almayı amaçlanmıştır. Sınıf öğretmenlerine sorulan açık uçlu sorulardan alınan cevaplar doğrultusunda, öğretmenlerin neredeyse bütün alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini sınıflarında kullandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin tamamının çoktan seçmeli testleri ve boşluk doldurma tekniklerini kullandıkları görülmektedir. Kuran ve Kanatlı (2009) çalışmasında, geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanma sıklığına bakıldığında çoktan seçmeli testlerin ön planda olduğu sonucuna varmışlardır. Alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğretmen ve öğrenci açısından olumlu yönlerine bakıldığında, öğretmenler için gözlem yapmanın daha kolay olduğu, objektif değerlendirme yapıldığı, öğretmenin de aktif olduğu, öğrenciyi sürekli değerlendirerek çok yönlü tanıma fırsatı

buldukları belirlenmiştir. Kuran ve Kanatlı (2009) çalışmasında öğretmenlerin büyük bir kısmının alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğrencilerin özelliklerini tanıyıp ölçmeye uygun olduğu görüşüne katıldıkları ifade edilmiştir. Bağdatlı (2005), fen ve teknoloji programı ile ilgili olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun eğitimle ilgili düşüncelerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varmıştır. Öğrenciler açısından ise, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri ile eğlenerek, derse aktif katılarak, araştırma yaparak, bireysel farklılıklarını dikkate alarak, kendini ve akranını değerlendirme fırsatı bularak ve kendine güvenerek derse aktif katılım sağladıkları belirlenmiştir. Bu bulgu, Kuran ve Kanatlı'nın (2009) çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir. Bununla birlikte, Yangın (2007) yaptığı çalışmada, ilköğretim 4. ve 5.sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersine karşı olumlu tutum içinde olduğu sonucuna varmıştır. Kabaş (2007), Wang ve Liao (2008) ile Bryant ve Timmins'in (2000) portfolyo ile ilgili yaptıkları çalışmalarda portfolyonun öğretimin niteliğini arttırdığı sonucuna varmışlardır. Sınıf öğretmenlerinin öğrenci açısından olumsuz gördükleri ve yaşadıkları sorunlar, ders saatinin yetersizliği (Acad ve Demir, 2007; Erdal, 2007), öğretmenin yükünün artması, verilen ödevleri velilerin yapması, sınıfların kalabalık olması (Yangın, 2007; Okur, 2008; Anıl ve Acar, 2008; Kartallıoğlu, 2005; Korkmaz, 2006; TTKB, 2007), araç-gereç sıkıntısı yaşanması (Yangın, 2007), kaynak yetersizliği, öğrencilerin akran değerlendirirken yanlış davranışları şeklinde sıralanabilir. Bu bulguları, Kuran ve Kanatlı (2009); Flowers, Delzell, Browder ve Spooner (2005); Doğanay ve Sarı (2007) çalışmalarının bulguları destekler niteliktedir. Sınıf öğretmenleri gördükleri olumsuzluklara; sınıf mevcudunun azaltılması, ders saatlerinin artırılması, HİE verilmesi ve yeterli kaynak sağlanması şeklinde öneriler getirmişlerdir. Bu alanda yapılan birçok araştırmada da öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda HİE gereksinim duydukları belirtilmiştir (Baki ve Birgin, 2002; Candur, 2007; Erdoğan, 2007).

ÖNERİLER

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur;

1. Öğretmenlerin derslerinde daha az kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili bilgi sahibi olmaları için seminerler ve kurslar düzenlenmelidir. Özellikle Kalabalık sınıflarda alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanımı ile ilgili hizmet öncesi eğitim verilmeli. Öğretmenlerin her sınıf mevcudu ile karşılaşma durumunu düşünmek öğretmenler için yararlı olabilir.
2. Sınıflarda karşılaşılan araç-gereç sıkıntısının giderilmesi için okul yönteminin, öğretmenin ve velinin işbirliği içinde olması sağlanmalıdır.

3. Akran değerlendirme ve öz değerlendirme formları öğretmen rehberliğinde yürütülmelidir.
4. Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri sınıflarda kullanılırken öğrenci açısından yaşanan ders- araç-gereci unutma ve kaynak eksikliği sorununa karşılık öğrenciler öğretmen tarafından bilgilendirilmeli ve kontrol edilmeli. Gerektiğinde veliler süreçle ilgili bilgilendirilmelidir ve etkinlikleri öğrencilerin kendilerinin yapmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Acad, M. B. ve Demir, E. (15-17 Kasım 2007). *İlköğretim Programlarındaki Alternatif Değerlendirme Yöntemlerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri*. I.Ulusal İlköğretim Kongresinde sunulmuş bildiri, Ankara.
- Akbayır, S., Baki, A., Baysal, N., Çepni, S. ve Öztürk, C. (2006). *Öğretmenler ve Öğrenenler İçin Ek Açıklamalarla Yeni İlköğretim Programları: 1-5. Sınıflar* (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Anıl, D. ve Acar, M. (2008). Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirme Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 44-61.
- Ayas, A. (1995). Fen Bilimlerinde Program Geliştirme ve Uygulama Teknikleri Üzerine Bir Çalışma: İki Çağdaş Yaklaşımın Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 149-155.
- Ayas, A. (2005). *Kavram öğretimi*. Salih Çepni (Ed.). *Kuramdan uygulamaya fen ve teknoloji öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Aydın, F. (28-30 Eylül 2005). *Öğretmenlerin Alternatif Ölçme Değerlendirme Konusundaki Düşünceleri ve Uyguladıkları*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuş bildiri, Denizli.
- Bağdatlı, A. (2005). *Değişen İlköğretim Programlarındaki 4.Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinin Taslak Öğretim Programının, Öğrenci Başarısına Etkisi ve Sınıf Öğretmenlerinin Programa İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Baki, A. ve Birgin, O. (2002). Matematik Eğitiminde Alternatif Bir Değerlendirme Olarak Bireysel Gelişim Dosyası Uygulaması. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı*, Cilt II, 913-920. Ankara: Devlet Kitapları Müd. Basımevi.
- Bryant, S. L. & Timmins, A. A. (2000). *Using Portfolio Assessment as an Innovation to Assess Problem-Based Learning in Hong Kong Schools*. China: Hong Kong Institute of Education, Hong Kong, SAR.
- Candur, F. (2007). *Öğretmenlerin Fen ve Teknoloji Öğretimi, Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri ve Bu Yöntemlerin Öğretim Sürecindeki Önemi Hakkındaki Düşüncelerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Crawley, F. E. & Salyer, B. (1995). Origins of Life Science Teachers' Beliefs Underlying Curriculum Reform in Texas. *Science Education*, 79, 611-635.
- Çakır, İ. ve Çimer, S. O. (15-17 Kasım 2007). *Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri ve Uygulamada Karşılaşılan Problemler*. I. Ulusal İlköğretim Kongresinde sunulmuş bildiri, Ankara.
- Çalık, S. (5-7 Eylül 2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Yenilenen İlköğretim Programlarının Ölçme ve Değerlendirme Süreci Hakkındaki Düşünceleri Üzerine Bir Araştırma*. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Tokat.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş* (3. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.

- Doğanay, A. ve Sarı, M. (8-9 Mart 2007). *Öğretmen Gözüyle Yeni Sosyal Bilgiler Programı: Adana ilinde Bir Araştırma*. Birinci Uluslar Arası Katılımlı Bilim Çalıştayında sunulmuş bildiri, Çanakkale.
- Ercan, F. ve Altun, S. A. (14-16 Kasım 2005). *İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi 4. ve 5. Sınıflar Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Eğitimde Yansımalar: VII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Kayseri.
- Erdal, H. (2007). *2005 İlköğretim Matematik Programı Ölçme Değerlendirme Kısımının İncelenmesi (Afyonkarahisar İli Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Erdoğan M. (2007). Yeni Geliştirilen Dördüncü ve Beşinci Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının Analizi, Nitel Bir Çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 221-254.
- Flowers C., Delzell L. A., Browder D. & Spooner F. (2005). Teachers' Perceptions of Alternate Assessments. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 30(2), 81-92.
- Gömlüksiz, M.N. & Bulut, İ. (2007). Yeni fen ve teknoloji dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 76-88.
- Güven, S. (2008). Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Ders Programlarının Uygulanmasına İlişkin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 177, 224-236.
- Hambleton, R. K. & Murphy, E. (1992). A Psychometric Perspective on Authentic Measurement. *Applied Measurement in Education*, 5(1), 1-16.
- Kabaş O. (2007). *Portfolyo Değerlendirme Yönteminin İlköğretim Birinci Kademedeki Uygulanma Düzeyi (Sakarya Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kartalioğlu, F. (2005). *Yeni İlköğretim Programlarının Uygulandığı Pilot Okullardaki Öğretmenlerin Yeni Program ve Pilot Çalışmalar Hakkındaki Görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Korkmaz, H. (14-16 Nisan 2006). *Yeni İlköğretim Programının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi*. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresinde sunulmuş bildiri, Ankara.
- Kuran, K. ve Kanatlı, F. (2009). Alternatif Ölçme Değerlendirme Teknikleri Konusunda Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 209-234.
- Kutlu, Ö. (14-16 Kasım 2005). *Yeni İlköğretim Programlarının 'Öğrenci Başarısındaki Gelişimi Değerlendirme*. Eğitimde Yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Kayseri.
- Lock, C. & Munby, H. (2000). Changing Assessment Practices in the Classroom: A Study of one Teacher's Challenge. *Alberta Journal of Educational Research*, 46(3), 267-279.
- MEB. (2004). *İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (4-5. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB. (2005). *İlköğretim 1-5 Sınıf Programları Tanıtım El Kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source Book*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Neukom, J. R. (2000). *Alternative assessment: rubrics-students' self assessment process*. Master Thesis, The Faculty of Pacific Lutheran University, U.S.A.
- Okur, M. (2008). *4. ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Fen ve Teknoloji Dersinde Kullanılan Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Orbeyi, S. (2007). *"İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi."* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Ornstein, A. C. & Hunkins, F. P. (1993). *Curriculum: Foundation, principles and issues*. London: Allyn & Bacon.

- Sağlam Arslan, A., Avcı, N. ve İyibil, Ü. (2008). Fizik Öğretmen Adaylarının Alternatif Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerini Algılama Düzeyleri. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 115-128.
- Schremer, O. D. (1991). The Teacher - A Category in Curriculum Evaluation. *Studies in Educational Evaluation*, 17, 23-39.
- Şekel, S. (2007). *Yeni Fen ve Teknoloji Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Işığında Değerlendirilmesi: Gümüşhane İli Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Şenel Çoruhlu, T., Er Nas, S. ve Çepni, S. (2008). Fen ve Teknoloji Öğretmenleri İçin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerine Yönelik Bir HİE Programından Yansımalar: Trabzon örneği. *Necatibey Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 1-22.
- TTKB. (2007). Eğitim bilimleri derneği TTKB raporu. Eğitim programlarındaki değişikliklere bağlı olarak ortaya çıkan eğitim uzmanı ihtiyacı [Online]: <http://www.egitimbilimleriderneği.org/gpage6.html> adresinden 3 Şubat 2011 tarihinde indirilmiştir.
- Yangın, S. (2007). *2004 Öğretim Programı Çerçevesinde İlköğretimde Fen ve Teknoloji Dersinin Öğretimine ilişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Wang Y. & Liao H. (2008). The Application of Learning Portfolio Assessment for Students in the Technological and Vocational Education. *Asian EFL Journal*, 10, 132-154.
- White, R.C. (1997). *Curriculum Innovation a Celebration of Classroom Practice*. London: Open University Press.
- Wiles, J. & Bondi, J. (1989). *Curriculum Development: A Guide to Practice* (3rd Edition). Columbus, OH: Merrill.